

Vedlegg 3 Rapportering mot Klima- og skoginitiativets strategiske rammeverk

Det rapporteres i det følgende på status for Norads forvaltning av avtaler i henhold til framdrift opp mot Klima- og skoginitiativets (KOS) strategisk rammeverk. I tråd med tildelingsbrevet for 2023 fra KLD legges hovedvekten på resultatmålene i det strategiske rammeverket. For noen avtaler, der det ikke foreligger informasjon for 2023, rapporteres resultater fra 2022. Dette gjelder blant annet enkelte multipartnerfond, inkludert Central African Forest Initiative (CAFI), som har en sammensatt og bred portefølje der aggregert rapportering først vil foreligge senere i 2024.

I tillegg rapporterer Norad her om arbeidet med sikringsmekanismer og oppfølging av risiko.

Resultatmål: Vedtatt og gjennomført politikk for bærekraftig skog- og arealforvaltning i tropiske skogland og delstater.

Mange skogland har en politisk økonomi hvor ikke-bærekraftige aktiviteter er mer lønnsomme enn skogbevaring. Selv om det er mulig å produsere mer uten å avskoge, er ikke alltid dette gjenspeilet i nasjonal politikk eller politikken håndheves ikke. Det eksisterer en styringssvikt. Arealbrukspolitikk er kjernen i arbeidet med denne styringssvikten og står sentralt i de bilaterale partnerskapene, men sivilt samfunn og kunnskapsinstitusjoner bidrar også innenfor feltet.

UNDP og Agrofor-konsortiet bidrar til styrket arealplanlegging i Peru

Siden 2016 har Norad samarbeidet med UNDP for å bistå peruanske myndigheter med å oppfylle målene i Felleserklæringen om REDD+ samarbeid. Siste fase av dette prosjektet (2019-2023) er nylig avsluttet og har bidratt til Felleserklæringens implementeringsplan. Innsatsen har omfattet landtitulering av urfolksområder i Amazonas, opprettelse av nasjonalparker og reservater for ikke-kontaktede urfolk, samt støtte til regionale myndigheters arbeid med arealplanlegging og skogovervåkning. Prosjektet har blant annet bidratt til styrket arealplanlegging for 1,2 millioner hektar og opprettelsen av urfolksreservatet *Sierra del Divisor Occidental*. Prosjektet har bidratt til at 30 urfolkssamfunn har påbegynt en prosess for å få sine landområder offisielt anerkjent- hvorav 14 per september 2023 hadde fått endelig utstedte landrettigheter. En nasjonal REDD+ finansieringsmekanisme ble opprettet i 2023, og arbeidet som skal finansieres i perioden 2024-2025 vil bygge videre på UNDP-prosjektets arbeid. Flere av anbefalingene fra prosjektets sluttevaluering er tatt høyde for i finansieringsmekanismens arbeidsplan, bl.a. at regionale myndigheter og urfolksorganisasjoner i større grad får støtte til og ansvar for implementeringen av politikk og at pågående arealplanleggingsprosesser følges opp tett.

Å få til bærekraftig, småskala jordbruk er viktig i Peru, ettersom dette er en av de viktigste avskogingsdriverne. Nærmere 600 konsesjoner for småskala skogsjordbruk har blitt utstedt av lokale myndigheter de siste årene, godt hjulpet av grunnarbeid som er gjennomført i prosjektet Agrofor. Mellom 2020 og 2023 har Norad støttet et konsortium ledet av *Global Green Growth Institute (GGGI)*

med formål å redusere avskoging forårsaket av småskala jordbruk og bedre livsgrunnlaget til småskala bønder gjennom å fremme bærekraftig arealforvaltning og bruk av konsesjoner for skogsjordbruk for areal under 100 hektar. Prosjektet har gitt opplæring til småbønder og utarbeidet ulike verktøy for diagnostikk og oppfølging av slike konsesjoner. Arbeidet har blitt gjennomført i nært samarbeid med lokale myndigheter og det nasjonale skogdirektoratet SERFOR, som har vist stor interesse for å videreføre arbeidet.

Gitt den politiske utviklingen i Peru og endringer i skogloven, er det risiko for at prosjektenes resultater vil påvirkes negativt. Norges styreplass i finanseringsmekanismen gir imidlertid mulighet for tett oppfølging.

CIFOR-ICRAF bidrar med kunnskapsprodukter til nasjonale myndigheter i Peru, Indonesia, DR Kongo og Brasil

CIFOR har, basert på dialog med myndigheter i partnerland, bidratt med faglige innspill og analyse i nasjonal politikktutvikling og oppfølging av rapporteringsforpliktelser under UNFCCC.

I Indonesia har CIFOR-ICRAF støttet myndighetens arbeid med oppdatering av det nasjonale referansenivået for utslipp fra skog (FREL) og videreutvikling av landets nasjonalt besluttede klimamål. Også i Peru har CIFOR bistått myndighetene i arbeidet med de nasjonalt besluttede klimamålene, her med fokus på å få analyser av utslipp fra torvmyr.

I Brasil har CIFOR samarbeidet med blant annet delstatsmyndigheter, universiteter og Governor's Climate and Forest Task Force om utviklingen av estimer for utslipp fra arealbrukssektoren med utgangspunkt i tre ulike scenarier, samt analyser av implikasjonene for tilgang til klimafinansiering i de ulike scenarioene. Modellene vil kunne tas i bruk i politikktutvikling både på føderalt og delstatsnivå og vil lanseres som et digitalt verktøy i 2024.

Sivilsamfunnet i Brasil bidrar til å øke ambisjonene for bærekraftig skog- og arealforvaltningspolitikk

Flere av Norads sivilt samfunns partnere i Brasil er tunge kunnskapsmiljøer som bidrar med kunnskapsutvikling, analyser og innspill til politikktutvikling og i beslutningsprosesser. Valget av president Lula og den nye regjeringens fokus på å fremme en bred klimaagenda har skapt bedre rammer for dette arbeidet.

Amigos da Terra (AdT) og Instituto de Pesquisa Ambiental da Amazonia (IPAM) har blant annet bidratt med analyser og innspill til de nasjonale tiltaksplanene mot avskoging for Cerrado og Amazonas som ble oppdatert i 2023. Brasilianske partnere har også opprettholdt fokus på implementering av eksisterende lovverk, ikke minst den brasilianske skogloven. AdT har i 2023, sammen med sine partnere, oppdatert og videreutviklet to offentlig tilgjengelige databaser med informasjon og analyse. Den ene fokuserer på status for implementeringen av skogloven i ulike kommuner og delstater. Den andre på status for overholdelse av skoglovens vilkår om skogbevaring på private eiendommer med utgangspunkt i eiendommer registrert i det rurale eiendomsregisteret (CAR).

Betydelig fremdrift i arealplanlegging på lokalt nivå i DR Kongo

CAFI nådde i 2022 gjennom sine samlede programmer i DR Kongo 66 571 husholdninger direkte i ni provinser. I tillegg fikk 635 000 kvinner tilgang til familieplanleggingstjenester og veiledning (se detaljer lenger ned). Indirekte mottagere er beregnet til mellom 3 og 6,5 millioner mennesker.

Arbeidet med arealplanlegging på desentralisert nivå har de senere årene hatt betydelig fremgang. 8,5 millioner hektar er med støtte fra CAFI underlagt godkjente arealplanleggingsplaner, hvorav 4,7 millioner hektar i åtte ulike provinser ble etablert i 2022. Disse er utviklet gjennom deltakende prosesser sammen med 2 179 lokale utviklingskomitéer, og dekker 11 prosent av DR Kongos totale antall landsbyer.

Mer enn 361 000 hektar skogbrukskonsesjoner for lokalsamfunn er nå etablert med titler med støtte fra CAFI, hvorav 195 000 hektar ble etablert i 2022 alene.

Svedj jordbruk er den viktigste direkte driveren av avskoging i DR Kongo. For å redusere press fra jordbruk på skogsområder har anslagsvis 33 000 husholdninger blitt nådd med støtte til mer produktive og bærekraftige jordbrukspraksiser. Av disse var 5 500 nye husholdninger i 2022. Sammenlagt har husholdningene etablert nærmere 35,000 hektar skogsjordbruk, flerårige vekster og selvbergingsjordbruk (11 000 nye hektar i 2022). Det estimeres at de mest fremskredne prosjektene har mer en doblet inntektene fra selvbergingsjordbruk takket være bedre avlinger.

Produksjon av trekull for kokeformål bidrar også til betydelig avskoging i DR Kongo. CAFI bidrar derfor til mer bærekraftig produksjon av trekull og nærmere 33 000 hektar har blitt utviklet til å produsere bærekraftig bioenergi og erstatte mindre bærekraftige brenselved og trekull. Av disse ble 12 500 hektar etablert i 2022. I 2022 falt husholdningers energiforbruk knyttet til vedfyring med mellom 10 og 20 prosent i utvalgte områder, som følge av tilgang til forbedrede kokeovner.

UN-REDD støtter forberedende aktiviteter for REDD+

I 2023 har FNs skogprogram, UN-REDD, arbeidet videre med å støtte skogland i utviklingen av REDD+ policies og tiltak, herunder utvikling og forbedring av nasjonale systemer for skogovervåking, referansenivåer, REDD+ strategier og bistand til å styrke fokus og ambisjoner knyttet til naturbaserte løsninger i de nasjonalt besluttede klimamålene (NDC). Partnerlandene er på forskjellige stadier og bistanden tilpasses landenes etterspørsel og behov. 23 land har mottatt støtte av ulik karakter fra UN-REDD i 2023.

Resultatmål: Styrkede rettigheter og bedre levekår for urfolk og lokalsamfunn i tropiske skogland

Urfolk har særskilte rettigheter som blant annet er anerkjent gjennom FNs urfolkserklæring fra 2007 og ILO-konvensjon 169, i tillegg til at mange andre internasjonale konvensjoner gir urfolks rettigheter spesiell beskyttelse. Skogen er tett knyttet sammen med urfolks tradisjoner, kultur og levebrød. Når en urfolksgruppes rett til egne skogområder blir anerkjent og nedfelt i ett lands lover bidrar dette ofte

til sterkere beskyttelse av tropisk regnskog. Senere tids forskning underbygger teorien om at jo sterkere anerkjennelsen av urfolk og andre lokale skogfolks rettigheter er, jo mer skog vernes, både kvantitativt og kvalitativt (biomangfold).

Viktige resultater for urfolk- og lokale skogsamfunns landrettigheter og titulering i Peru

Regnskogfondet har blant annet bidratt til at om lag 500 000 hektar regnskog ble godkjent som verneområde for isolerte urfolk i Peru. Dette styrker deres rettigheter og øker sannsynligheten for at urfolk uten kontakt med omverden kan leve i fred.

Tenure Facility med sine lokale partnere, The Native Federation of the River Madre de Dios and Tributaries (FENAMAD) og the Peruvian Society for Environmental Law (SPDA), har bidratt til å sikre titulering av land til fem urfolkssamfunn som dekker 60 000 hektar. I samme prosjekt ble det også undertegnet en avtale med kulturdepartementet for å styrke beskyttelsen av urfolk som på frivillig basis velger isolasjon i Madre de Dios Territorial Reserve, som dekker mer enn 800 000 hektar. FENAMAD, SPDA og den regionale regjeringen i Madre de Dios testet ut dette unike partnerskapet mellom en urbefolkningsføderasjon, en sivilsamfunnsorganisasjon og en regional regjering, og er ett eksempel som kan oppskaleres for å løse andre mulige langvarige konflikter rundt urfolks landrettigheter. Tenure Facility's resultater er delfinansiert av Norad gjennom kjernebidrag til fasiliteten.

Støtte til urfolks bærekraftige bruk av skogen

Probosques-prosjektet i Peru, som Norad støtter sammen med USAID, har siden 2019 utviklet og anvendt en indeks for å måle urfolks kontroll over egne territorier og hvor bærekraftig deres bruk av naturressurser er. Prosjektet støtter også urfolksorganisasjonene AIDSESEP og CONAP sitt arbeid med å styrke det juridiske rammeverket i Peru hva angår ansvar for tredjeparter (*joint liability of third parties*) i forbindelse med eventuelle lovbrudd i områder underlagt kollektiv skogforvaltning (*community forestry*). I 2023 ble det opprettet en enhet for kollektiv skogforvaltning (*Community Forest Management Unit*) i Perus skogsdirektorat, og 16 komiteer for skogovervåkning har blitt opprettet i regionene Loreto og Ucayali.

Økt kunnskap om Urfolks bidrag til skogbevaring og kunnskapsutveksling på tvers av landegrenser

RAISG-nettverket har i løpet av 2023 oppnådd betydelige resultater gjennom prosjektet "Science and Indigenous Knowledge for the Amazon". De har grundig dokumentert gevinster og tap av skogkarbon i Amazonas-regionen fra 2003 til 2020. Disse dataene peker på at mesteparten av skogkarbonet lagres i urfolksområder og naturvernområder, og at dette utgjør hele 58 prosent av karbonlagringen i regionen. Resultatene fra 2023 viser at bevaringen av skogkarbon i urfolksområder er et direkte resultat av måtene urfolk har forvaltet sine landområder og skoger på. Gjennom prosjektets innsats i pilotområder (PALs) i Brasil, Colombia, Ecuador og Peru har prosjektpartnerne delt verdifulle erfaringer og styrket kunnskapsutvekslingen seg imellom gjennom et regionalt toppmøte. Prosjektet arbeider også med å sammenstille disse vellykkede forvaltnings- og overvåkingspraksisene i en verktøykasse for å støtte andre lokalsamfunn i Amazonas i å bevare sitt eget skogkarbon.

Urfolk i Ecuador får økt tilgang på teknologi for overvåking av sine territorier

Urfolksområder i Ecuadors regnskog står overfor økende trusler fra gruvedrift, veibygging og tømmerhogst. I samarbeid med den nasjonale organisasjonen for urfolk i ecuadoriansk Amazonas, CONFENIAE, har Fundación Ecociencia designet en GIS-plattform for å styrke urfolkenes overvåking av sine territorier. Representanter fra flere urfolksgrupper og av begge kjønn har fått opplæring i bruk av plattformen og har i løpet av 2023 tatt den aktivt i bruk. Dette initiativet strekker seg også til Achuar-folket, hvor Ecociencia aktivt støtter utviklingen av Ikiama Yapii Overvåknings- og Territorialstyringsplanen for Achuar-nasjonaliteten i Ecuador. Dette representerer et avgjørende skritt mot oppnåelsen av deres Livsplan og bidrar til å sikre deres kollektive urfolksrettigheter.

Skogsbaserte produkter fra Ecuador markedsføres i flere markeder

Ecociencia har i løpet av 2023 støttet flere lokale urfolksorganisasjoner i å etablere avtaler med private aktører for videresalg av skogsbaserte produkter. Dette har garantert sikker tilgang til markeder og rettferdige priser for en rekke produkter, inkludert kakao, vanilje, vill hvitløk og açai-palme. Disse bærekraftige initiativene har direkte økonomisk gevinst for urbefolkningene ved å øke deres inntekt på en målrettet måte.

Styrking av urfolks deltakelse i bærekraftig forvaltning i Brasil

Gjennom "Indigenous Landscapes"-prosjektet støtter ISPN urfolks deltakelse i forvaltningen av Gurupi-mosaikken, et område på rundt 46 000 km² nordøst i Amazonas. For første gang er en lokal urfolksorganisasjon, Wirazu Indigenous Association, med i ledelsen av Gurupi Mosaic Council, sammen med Chico Mendes Institute for Biodiversity Conservation (ICMBio). ISPN lanserte også en rapport om Gurupi-mosaikken med detaljerte kart over de ulike verneområdene, inkludert oversikt over avskogede områder og informasjon om ulike initiativer for bærekraftig forvaltning i regionen. Rapporten distribueres til landsbyer, skoler, universiteter, sivilsamfunnsorganisasjoner og statlige institusjoner, og bidrar til å øke forståelsen av Gurupi-mosaikkens biologiske og kulturelle betydning.

I Timbira-folkets områder i staten Tocantins, har ISPN ledet opplæring av unge miljøagenter og gjennomført en tredje deltagende kartleggingsekspedisjon i urfolksområdet Kraolândia. Miljøagentene samlet geografiske data, tradisjonelle historier og vurderte miljøsituasjonen på de besøkte stedene, spesielt knyttet til viktige vannkilder og miljøforringelse forårsaket av gruvedrift og intensivt husdyrhold i områder som grenser til urfolksland. Dette styrker miljøagentenes rolle som endringsagenter for bærekraftig territoriell forvaltning og gir verdifull innsikt for videreutviklingen av Timbiraenes forvaltningsplan for sitt område (Timbira PGTA).

Flere partnere bidrar til informasjonsarbeid og opplæring

IPAM bidro til informasjons- og kunnskapsdeling om urfolksrettigheter gjennom arrangementer og innlegg på sosiale medier. I 2023 trente de 231 urfolk fra syv delstater i Amazonasregionen i å bruke territorielle overvåkingsverktøy for å bevare beskyttede områder.

I Peru, i tett samarbeid med ANECAP, utviklet CIFOR-ICRAF et læringsverktøy som bidrar til en mer rettferdig og effektiv forvaltning av fellesreservater til fordel for urfolksgrupper. ANECAP er en organisasjon som representerer urfolksgrupper som forvalter verneområder sammen med den nasjonale vernetjenesten. De ansatte i den nasjonale tjenesten for statlige beskyttede naturområder (SERNANP) fikk også opplæring i dette verktøyet.

Fremgang for anerkjennelse av rettigheter og social forestry i Indonesia

Mens det i 2022 ble rapportert på gjennombrudd med anerkjennelsen av de første såkalte *hutan adat*¹ i Papua-provinsene, har det i 2023 skjedd viktige fremskritt i Aceh, en annen av landets skogrike provinser. Provinser er kjent for å huse store deler Leuser Ecosystem, det eneste stedet på kloden hvor det lever både neshorn, elefanter, tiger og orangutang. Aceh skiller seg også fra andre provinser ved en del bestemmelser om regional autonomi. Frem til nå har juridiske uklarheter gjort at indonesiske myndigheter ikke har anerkjent *hutan adat* i Aceh. World Resources Institute Indonesia (WRI Indonesia) har gjennom flere år jobbet for å avklare disse problemstillingene gjennom samarbeid med universiteter og juridiske eksperter, seminarer og dialog med ulike interessenter. Takket være innsatsen anerkjente myndighetene de første *hutan adat* i Aceh i september 2023, og åtte ulike områder på totalt 22 549 hektar er til nå anerkjent.

I andre deler av landet har Samdhana Institute gjennomført deltakende kartlegging med urfolkssamfunn, og flere av disse er i løpet av året gitt anerkjennelse ved lokalt dekret. Kartlegging og anerkjennelse ved lokalt dekret er viktige steg på veien for anerkjennelse av landrettigheter fra sentrale myndigheter. Til tross for fremskritt på området er det fortsatt et stort sprik i Indonesia mellom andelen områder som er kartlagt og gjøres krav på av urfolkssamfunn, og andelen som er anerkjent av sentrale myndigheter.

På social forestry området registreres det fremgang også når det gjelder bruksrettigheter for lokalsamfunn. For eksempel har WRI Indonesia støttet en rekke lokalsamfunn i prosessen med å få formalisert bruksrettigheter til land gjennom utstedelse av ulike typer brukslisenser for lokalsamfunn. I 2023 fikk flere av disse utstedt formelle lisenser til et område som dekker i alt 19 131 hektar. Prosjektet gir også støtte til forvaltning av disse områdene, samt utvikling av inntektsgenererende virksomhet.

Landsbyplaner i Guyana

Conservation International (CI) har i Guyana utviklet en metodikk for å la urfolkslandsbyer og -samfunn planlegge og sette opp utviklingsprioriteringer. Dette gjøres gjennom en omfattende deltakende prosess over flere måneder der lokalsamfunnet involveres i diskusjoner om hvordan man bør bruke og utvikle landsbyens ressurser for å skape ønsket utvikling for fremtiden. Bærekraft settes som en sentral ramme. Under tjenestereise til Guyana i 2023 besøkte Norad en av landsbyene som hadde ferdigstilt sin plan året før. Det lokale eierskapet til planen var tydelig. I løpet av 2023 har CI veiledet seks urfolkslandsbyer gjennom denne prosessen, som har ferdigstilt hver sine tiårsplaner. CI forventes også å bli avtalepartner for implementering av et prosjekt som skal finansieres av resultatbaserte utbetalinger fra Norge for å støtte alle Guyanas 240 urfolkslandsbyer og -samfunn i å utarbeide tiårige landsbyplaner. Guyanas nasjonale råd for urfolksledere (National Toshias Council-NTC) blir underpartner i avtalen.

---

¹ Hutan adat oversettes gjerne med customary forest eller urfolksskog, og innebærer at en urfolksgruppe anerkjennes eiendomsrettigheter til sine tradisjonelle områder.

Styrking av kvinners tilgang til moderne prevensjonsmidler i DR Kongo

Demografi er en underliggende driver bak avskoging i DR Kongo, og en av de strategiske innsatsområdene i DR Kongos nasjonale investeringsplan for REDD+. Familieplanlegging er derfor en del av CAFIs portefølje i DR Kongo. Familieplanleggingsprogrammet PROMIS finansierer innkjøp og utdeling av moderne prevensjonsmidler gjennom klinikker og apotek, samt tilbyr opplæring av helsepersonell og mottagere. Programmet bidrar dermed direkte til DR Kongo sin nasjonale familieplanleggingsstrategi, ved å bidra til å dempe demografisk vekst gjennom å innfri den høye etterspørselen etter moderne prevensjonsmidler. Dette vil på sikt også bidra til bærekraftig utvikling i DR Kongo, forbedret helse for mødre og barn, fattigdomsreduksjon og mindre miljømessig press. Fjerde året (2023) av siste fase av PROMIS i DR Kongo viste gode resultater, og distribuerte gjennom sine partnere i 2022 2,3 millioner prevensjonsløsninger (*couple year protection*), noe som tilsvarer 41 prosent av alle prevensjonsmidler i DR Kongo. Kumulativt har programmet levert 4,8 millioner prevensjonsløsninger.

Resultatmål: Effektive internasjonale insentivstrukturer for redusert avskoging i tropiske skogland

Klima- og skoginitiativet arbeider for et velfungerende frivillig skogkarbonmarked med høy sosial og miljømessig integritet. Innenfor dette strategiske innsatsområdet arbeider Norads partnere særlig med kapasitetsbygging og tilrettelegging for at skogland effektivt kan få tilgang til internasjonal klimafinansiering gjennom betaling for utslippsreduksjoner fra redusert avskoging og degradering.

UN-REDD styrker skoglands muligheter for tilgang til klimafinansiering

UN-REDD har fortsatt å bistå flere skogland med å møte kriteriene for høykvalitets utslippsreduksjoner gjennom Architecture for REDD+ Transactions (ART) og standarden The REDD+ Environmental Excellence Standard (TREES) og utarbeidelse av søknader fra skogland til LEAF koalisjonen. UN-REDD samarbeider med land som er på ulike stadier i prosessen og tilpasser støtten deretter. Et økende antall land har mottatt UN-REDDs støtte med mål om å kunne oppfylle vilkårene i ART/TREES-standardens og forberede søknader til LEAF-koalisjonen.

I Kenya, for eksempel, har prosessen knyttet til utarbeidelse av nødvendige registreringsdokumenter for ART-TREES startet, og en MoU er blitt signert med LEAF. Blant øvrige land som har mottatt støtte er DR Kongo, Vietnam, Costa Rica, Chile, Nepal, Mexico og Republikken Kongo. Costa Rica ble i 2023, sammen med Ghana, første skogland til å inngå kjøpsavtale med Emergent.

GCFTF gir jurisdiksjoner teknisk assistanse om ART/TREES-standardens

I 2023 samarbeidet the Governors Climate and Forests Task Force (GCFTF) sitt sekretariat direkte med ART-sekretariatet for å sikre at GCFTF sine medlemsjurisdiksjoner får teknisk assistanse om ART/TREES-standardens. GCFTF gav teknisk støtte for å forstå og oppfylle kravene i ART/TREES-standardens til ni brasilianske delstater. Dette inkluderte støtte til utviklingen av metoder for *nesting* av REDD+-prosjekter innenfor jurisdiksjonene, støtte til utarbeidelsen av godefordelingsplaner, samt

støtte til jurisdiksjonene for å forberede søknader til LEAF-koalisjonen. I tillegg støttet GCFTF tre delstater i Mexico i arbeidet med å sende inn søknader til LEAF-koalisjonen.

Resultatmål: Økt transparens i arealforvaltning, arealbruk, verdikjeder og finansiering

Informasjon om de tropiske skogene – hva som skjer med den, hvorfor og hvem som har ansvaret – er avgjørende betydning for at myndigheter og privat sektor kan iverksette gode tiltak mot avskoging, og at sivilt samfunn kan utføre rollen som “vaktbikkje”. Norads partnere jobber langs flere spor på dette området.

FAO bidrar til styrket nasjonal kompetanse i skogovervåking ved bruk av digitale verktøy

Kapasiteten til god overvåking av skogen har økt betydelig i løpet av det siste tiåret. Likevel mangler mange land, særlig skogland i Afrika, Asia og Oseania, nasjonale tidsseriedata rundt skogdekke. For å støtte skoglands evner til å etablere referansenivå og ta i bruk moderne digitale verktøy for skogovervåking støtter Norge nasjonal kapasitetsbygging gjennom FAOs *Global Forest Resources Assessment (FRA)*-program. Samarbeidet har produsert en studie med involvering av mer enn 800 nasjonale eksperter fra 126 land. Basert på dette ble det i 2023 utarbeidet et globalt datasett som muliggjør analyser av endringer i skogsdekknivå på regionalt og globalt nivå. Rapporten fra studien gir et detaljert bilde av drivere, status og trender i skogrelatert arealbruk og endringer i skogdekket mellom 2000 og 2018.

Koalisjonen for regnskognasjoner (CfRN) bidrar til økt kapasitet i skogland knyttet til Parisavtalens rapporteringskrav

CfRN har i siden 2016 bistått skogland med faglig rådgivning og kapasitetsbygging knyttet til tekniske aspekter ved Parisavtalens rapporteringsregime. CfRN har særlig bistått landene med utarbeidelse av klimagassregnskap med fokus på arealbrukssektoren. De har videre bistått landene med utvikling av nasjonale referansenivå, men også andre aspekter ved landenes MRV-systemer basert på etterspørsel fra partnerlandene. Koalisjonen har i tillegg tilrettelagt for sør-sør-utveksling mellom partnerlandene. En uavhengig gjennomgang av CfRNs arbeid i 2023 konkluderte med at innsatsen har vært svært verdsatt og viktig for å styrke de nasjonale systemene og samarbeidslandenes kapasitet til å rapportere i tråd med Paris-avtalen, noe som igjen bidrar til økt transparens i landenes klimaarbeid.

Økt transparens i verdikjeden for tømmer i Peru

Norad samarbeider med USAID for å bidra til mer åpenhet i skogsektoren i Peru gjennom digitalisering av det nasjonale informasjonssystemet for skog og vilt (Gestiona Forestal). De viktigste resultatene i 2023 inkluderer ferdigstilling av moduler for opphavsverifisering og kontroll av tømmertransport. Prosjektet har også bidratt til kommunikasjon mellom ulike myndighetsinstitusjoners datasystem, slik at informasjon om de ulike delene av verdikjeden for tømmer er tilgjengelig på tvers av institusjonene.

Det arbeides med å ferdigstille modulene som skal forenkle registrering av andre typer skogdata, inkludert en oversikt over løyver på urfolksområder. I tillegg har det blitt laget en implementeringsplan for perioden 2023-2027 for å videreføre arbeidet som har vært gjort via ProBosques. Skogdirektoratet SERFOR har sikret tilleggsfinansiering over nasjonale budsjett og via bistandsmidler fra Tyskland til dette arbeidet.

ProBosques-prosjektet har også som formål å gjøre verdikjeden for tømmer og andre produkter fra skogen mer bærekraftig og å styrke urfolks deltakelse i denne. Prosjektet har bidratt til at bærekraftig tømmer, tømmerprodukter og andre produkter fra skogen er blitt inkludert i offentlige anbudskataloger. Flere produsentorganisasjoner har fått opplæring som har ført til at de har kvalifisert til å få lån gjennom offentlige finansieringsordninger.

GCFTF gir opplæring om satellittdata

GCFTF har i året som gikk organisert opplæring i fjernmåling hvor teknikere og delegater fra 26 jurisdiksjoner som er medlemmer i GCFTF deltok og lærte om Planet og NICFI Satellitt Data Program, Global Forest Watch, CTrees og SERVIR. Denne opplæringen forventes å føre til videre regionale kurs om hvordan disse verktøyene best kan brukes til beslutninger om arealforvaltning og karbonregnskap.

Kartlegging av avskogingsrisiko i verdikjeder brukes av private og offentlige beslutningstakere

Transparensinitiativet TRASE, under Stockholm Environmental Institute, fortsetter å publisere data om globale verdikjeder for produkter med høy avskogingsrisiko gjennom plattformen trase.earth. Der gjøres alle ledd i verdikjeden, fra produsentkommune, via trading-selskap, til importland allment tilgjengelig. I 2023 publiserte Trase for første gang et verdikjedekart for soya fra Bolivia – et av landene i verden med høyest avskogingsrate. I 2023 bidro Trase i utviklingen av appen «Do Pasto ao Prato» som gir forbrukere i Brasil muligheten til å spore kjøttprodukter fra supermarkedet tilbake til slaktehus i Brasil, samt se klassifisering av produktets avskogingsrisiko.

Trase har gjort omfattende arbeid med å levere data og analyser om avskogingsrisiko i verdikjeder, risiko for lovbrudd gjennom verdikjeder og investeringsporteføljer til beslutningstakere på både nasjonalt nivå og i relevante beslutningsprosesser på EU-nivå (som EUDR).

I 2023 besluttet Trase å gjøre endringer i sitt arbeid mot finanssektoren. Som svar på endret etterspørsel fra finanssektoren, har Trase valgt å integrere sine data om finanssektorens eksponering til avskogingsrisiko i plattformen Forest IQ, drevet av Global Canopy (se under). Norad støtter denne endringen, og ser det hensiktsmessig å samle data på én plattform, og opplever at det er godt samarbeid mellom Global Canopy og Trase om Forest IQ.

Resultatmål: Råvaremarkeder stimulerer til avskogingsfri produksjon i tropiske skogland

Å redusere etterspørselen etter råvarer dyrket på nylig avskoget land – og øke etterspørselen etter de samme råvarene dyrket på bærekraftig vis – er sentralt i KOS' strategi. Norad arbeider særlig med sivilt samfunns partnere innenfor dette innsatsområdet.

Sivilsamfunn og produsenter forbereder seg på EUDR – EUs forordning for avskogingsfrie produkter

En midtveisgjennomgang av FERN som leder et konsortium av syv sivilsamfunnsorganisasjoner, viser til at EUDR er banebrytende i å regulere etterspørselssiden etter avskogingsfrie produkter, etter flere år hvor frivillige forpliktelser fra selskap og myndigheter har vist seg utilstrekkelig. FERN har bla samarbeidet med ABIP (The Brazil's Indigenous People's Articulation) som bidro til at bestemmelser knyttet til urfolks rettigheter skal være del av aktsomhetsvurderinger under lovgivningen.

Flere av Norads partnere har bidratt til å påvirke innholdet i EUDR, herunder inkludering av lær som er en viktigere importvare enn kjøtt til det europeiske markedet. EU er en stor importør av landbruksprodukter, og forhåpentligvis kan lovgivning i EU få betydning globalt og inspirere andre land til å innføre tilsvarende lovgivning.

National Wildlife Federation (NWF) i samarbeid med brasilianske Amigos da Terra, er blant organisasjonene som jobber for at EUDR også skal gjelde savanneskogen Cerrado under bestemmelser om "other wooded land". Savanneskog har ikke samme beskyttelse som regnskog i den brasilianske skogloven, men har stor betydning for økosystemet i Amazonas. Mighty Earth har med støtte fra Norad gjennomført flere kampanjer rettet mot private selskap og supermarkedkjeder for at de ikke skal kjøpe produkter som kan ha bidratt til avskoging. De kan vise til at verdens største kjøttprodusent JBS i 2023 har ekskludert flere underleverandører som har bidratt til avskoging, som et resultat av slike kampanjer. Mighty Earth i samarbeid med flere partnere jobber også med det brasilianske hjemmemarkedet som konsumerer nær 80 prosent av kjøttproduksjonen i landet.

Flere sivilsamfunnsaktører jobber for å støtte småbønder i å møte økte krav og reguleringer, da det er en risiko for at EUDR og annen lovgivning ekskludere de mindre produsentene. Eksempelvis ga IPAM i 2023 veiledning til 250 familiebedrifter i Transamazonas territoriet i Pará for å bidra til mer bærekraftig verdikjeder for soya og kakao.

IDH (The sustainable trade Initiative) legger til grunn en bred landskapstilnærming og samarbeid mellom produsenter, myndigheter og privat sektor. I tett samarbeid med myndigheter på lokalt nivå i Indonesia, Brasil og Liberia, har IDH bidratt til å sikre eiendomsrettigheter for småprodusenter og lokalsamfunn, samt gitt faglig assistanse. Videre har de bidratt til investeringer i landskapene fra privat sektor. Ved å bidra til forpliktende samarbeid og avtaler mellom myndigheter, produsenter og privat sektor vil IDH skape varige endringer som er mindre sårbare for politiske skifter.

Asias andel av råvareimport øker - samarbeid om avskogingsfrie verdikjeder fra Sør-Amerika til Kina

Asia og særlig Kina står for en økende andel import av landbruksvarer fra skogland globalt sett. Flere sivilsamfunnsorganisasjoner har de senere årene rettet oppmerksomheten mot det kinesiske markedet og verdikjeder fra Sør-Amerika til Kina.

WWF Kina i samarbeid med WWF Brasil, WWF Colombia og støtte fra WWF Norge har over tid jobbet med store kinesiske selskap, China Meat Association (CMA) og Kinas handelskammer. Som et

resultat av dette har seks kinesiske selskap som importerer palmeolje, soya og kjøtt, forpliktet seg til avskogingsfrie verdikjeder.

Videre har Regnskogfondets gitt faglig støtte til kinesiske selskap og finansinstitusjoner som ønsker å fremme grønn økonomi og null-avskoging. Regnskogfondet opplever at det er etterspørsel etter kompetanse på dette området.

Resultatmål: Finansmarkeder stimulerer til avskogingsfri råvareproduksjon i tropiske skogland

Globale og regionale finansmarkeder er en viktig indirekte tilrettelegger for råvaredrevet avskoging i tropiske skogland gjennom sine investeringsporteføljer. Norad støtter blant annet sivilt samfunns partnere som utvikler standarder og verktøy finanssektoren kan benytte for å redusere avskogingsrisikoen i sine porteføljer.

Forest IQ - nytt verktøy for finanssektoren

Det Global Canopy-utviklede verktøyet Forest IQ ble lansert i november 2023 og bidrar med data om avskogingsrisiko til finanssektoren. På plattformen Forest IQ samles data fra ulike datatilbydere og skreddersys slik at finansinstitusjoners informasjonsbehov slik at de enkelt skal kunne analysere sine investeringsporteføljer for avskogingsrisiko. Formålet er å gjøre det sømløst å vurdere og unngå selskaper med avskogingsrisiko, og dermed kanalisere investeringer bort fra avskogingsaktivitet og over i selskaper uten avskogingsrisiko. Målet er at Forest IQ skal bidra til at finansinstitusjoner har avskogingsfrie porteføljer innen 2030. Forest IQ samler data fra ulike plattformer, aktører og initiativer som TRASE, CDP, Forest 500, Deforestation Action Tracker, ZSL SPOTT, RSPO og FAO.

TNFD lansert og piloter gjennomført

TNFD (Taskforce on Nature-related Financial Disclosures) er et markedsdrevet initiativ og rapporteringsrammeverk der bedrifter og investorer rapporterer på hvordan deres virksomhet påvirker og påvirkes («impact and dependencies») av naturtap. Rammeverket fremmer at virksomheter rapporterer på finansiell risiko knyttet til tap av natur, samt hvordan slik risiko håndteres av den enkelte virksomhet. Målet med TNFD er å stimulere til et skifte i globale pengestrømmer fra naturødeleggende aktivitet, over til «natur-oppbyggende» aktivitet. I september 2023 ble første versjon av TNFD gjort tilgjengelig for markedsaktører, og det jobbes stadig med å rekruttere flere virksomheter (særlig i produsentland som Brasil, Colombia og Peru) til å ta rammeverket i bruk. Det ble utført pilotprosjekter i 2023 som gir innsikt og læring til videre oppskalering av rammeverket.

Rainforest Alliance – Accountability Framework initiative (AFi)

AFi er et initiativ drevet frem av flere sivilsamfunnsorganisasjoner, med Rainforest Alliance og Meridian Institute som sekretariat, med formål å definere og standardisere begreper og praksis knyttet til avskogingsfrie verdikjeder. AFi har utviklet seg til å bli et ledende globalt referanserammeverk, og fortsetter å jobbe for at flere virksomheter skal ta rammeverket i bruk. Ved utgangen av 2023 hadde 229 selskaper tatt AFi i bruk – en signifikant økning fra de 128 selskapene året før. For å øke bruken av AFi jobber de nå mot større koalisjoner av virksomheter og finansinitiativ, som for eksempel Consumer Goods Forum. I 2023 hadde 102 koalisjoner («multipliers») tatt AFi i bruk,

en endring fra 78 året før. I 2023 har AFi initiert dialog med 10 konsulentbyråer og lignende tjenestetilbydere med formål om at disse skal tjene som leverandører av AFis rammeverk når de jobber med bedrifters rapportering på avskogingsrisiko.

I tillegg til å jobbe for å øke bruken av AFi, har AFi bidratt i lovprosesser i bl.a. EU. I den nye avskogingsreguleringen fra EU er elementer fra AFis begrepsdefinisjoner tatt i bruk.

Carbon Disclosure Project (CDP) – Synliggjøring av avskogingsrisiko i verdikjeder

CDP fortsetter å samle inn data fra virksomheter, finansinstitusjoner, myndigheter og sivilsamfunn som ønsker å rapportere på avskogingsrisiko (og annen natur- og klimarisiko) gjennom CDPs rapporteringsverktøy. Med støtte fra Norad har de i 2023 bl.a. gjennomført porteføljeanalyser med 22 finansinstitusjoner hvor de ved hjelp av institusjonenes rapportering til CDP har kunnet presentere innsikt og anbefalinger til hvordan disse finansinstitusjonene skal unngå og håndtere avskogingsrisiko (gjennom f.eks dialog og kapitalallokering) i sine investeringsporteføljer.

Ceres hjelper investorer til å stille krav til selskaper med avskogingsrisiko

Ceres jobber med finanssektoren gjennom å kartlegge finansinstitusjoners avskogingsrisiko, men også ved å koordinere grupper av investorer til å stille krav til enkeltelskaper, fremme resolusjoner og å støtte investorer med forberedelser og briefing i forkant av investordialoger.

I 2023 tok 17 av selskapene som Ceres jobber med grep for å begrense avskogingsrisiko i sine verdikjeder. Av alle selskapene som Ceres bidro til å påvirke gjennom dialog og støtte til investorer, spilte Ceres en betydelig rolle i å fremme endringer i Archer Daniels Midland Company (ADM), Conagra Brands, Kraft Heinz, Mondelez International, Cargill and Starbucks Corporation.

For eksempel, i juni 2023 annonserte Kraft Heinz en nullavskogingspolicy med 2025 som «target date» for å oppnå avskogingsfri verdikjede. Denne policyen kom etter at en Ceres-støttet resolusjon ble trukket tilbake. Med støtte fra Ceres sendte investorer i ADM også inn (og trakk tilbake) en resolusjon i bytte mot at selskapet forpliktet seg til å gjennomføre en studie av hvorvidt og når de vil inkludere begrepet «native vegetation conversion» i sin nullavskogingspolicy.

Resultatmål: Redusert skogkriminalitet

En stor andel av tropisk avskoging starter med en forbrytelse. Avdekking av skogkriminalitet og effektiv håndhevelse av loven er viktige forutsetninger for redusert avskoging og for at skogens ressurser skal komme lokalbefolkningen til gode.

Sivilsamfunn som vaktbikkje i Brasil

I Brasil overvåker sivilsamfunnsorganisasjonen Imazon inngrep på skogen i Amazonas, leverer bevismateriale til påtalemyndigheter og holder tett kontakt med medieaktører. Den digitale plattformen JusAmazonia deler informasjon om konkrete tilfeller av skogkriminalitet for hele Amazonas.

IPAM jobbet med å forbedre offentlige databaser over eiendomsrett og miljøinformasjon i delstatene Pará and Maranhão. Dette bidro, på en indirekte måte, å styrke myndighetene i delstatene som har ansvar for å bekjempe ulovlig avskoging.

IPAM støttet også representanter fra det brasilianske rettsvesenet med å definere kriterier for å identifisere tegn på landgrabbing i ikke-designerte offentlige skoger.

Tverrkontinentalt samarbeid sikrer økt transparens og lovlig tømmerhandel fra Kongobassenget

I Kongobassenget spiller sivilsamfunnsnettverk en nøkkelrolle i å overvåke lovligheten kjøp og salg av tropisk tømmer. Den åpent tilgjengelige digitale plattformen Open Timber Portal bidrar til å sikre at tømmer importert fra Den demokratiske republikken Kongo, Republikken Kongo, Gabon, Kamerun og Den sentralafrikanske republikk kommer på lovlig vis fra gyldige skogdriftskonsesjoner. Uavhengige skogvoktere gjennomgår konsesjonsdokumentene før opplasting til portalen og gjennomfører stikkprøver ved involverte skogbruk. Plattformen hadde i perioden november 2022 til november 2023 mer 11 700 besøk fra over 20 land. I 2023 ble også data innhentet til portalen brukt av lovhåndhevende myndigheter i DR Kongo, Belgia og USA i konkrete etterforskninger av ulovlig tømmertransport.

Videre har norskstøttet innsats gjennom britiske TRAFFIC bidratt til erfaringsutvekslinger og felles utarbeidelse av retningslinjer mellom nasjonale skogforvaltninger og urfolksorganisasjoner i Republikken Kongo og Kamerun med tollmyndigheter og bransjeforeninger for tømmerimport i Vietnam og Kina.

Samarbeidet med sivilsamfunn i Colombia bidrar til å styrke urfolks rettigheter og redusert avskoging

La Fundación para la Conservación y el Desarrollo Sostenible (FCDS) arbeider for å redusere skogskriminalitet i Colombias Amasonas, og for å bedre territorielle rettigheter og inntektsgrunnlaget for urfolks- og lokale grupper.

I 2023 har de ytt faglig støtte til Attorney General's Office, utviklet analysemateriale, fortsatt samarbeidet med Nukak-folket (urfolksgruppering), drevet opplæring av miljøforkjempere, urfolk og kvinnegrupper, og produsert artikler og publikasjoner for media.

I november lanserte FCDS sitt [Observatorium for Sosio-miljøkonflikter i Amasonas](#). Observatoriet vil ikke bare overvåke avskoging, men også se på de underliggende driverne og konflikter knyttet til avskoging. Målet er at Observatoriet skal synliggjøre hvordan disse konfliktene driver avskoging og å bli et hjelpemiddel knyttet til beslutningsprosesser.

Urfolks bruk av satellittdata hindrer ulovlige inngrep i Peru

I Madre de Dios-regionen i Peru har Norads samarbeid med Amazon Conservation, deres peruanske søsterorganisasjon ACCA og urfolksorganisasjonen FENAMAD styrket urfolksgruppers evne til å beskytte egne områder mot ulovlige inngrep. Avtalen sikrer deres tilgang til droner og satellittbilder i nær sanntid. I tillegg til en avskrekkende effekt brukes bildene som bevismateriale i rettsforfølgelsen av ulovlig avskoging og inngrep på beskyttede områder. Bildene danner også grunnlag for offentlige og publiserte nettrapporter i prosjektet *The Monitoring of the Andean Amazon Project*. Utvikling i nyere tid

viser markant færre ulovlige inngrep i urfolksområder omfattet av prosjektet sammenlignet med øvrige skogsområder uten vernet status.

Prevent-prosjektet i Peru styrker rettsvesenets kunnskap om og anvendelse av miljørett

Norad har samfinansiert prosjektet Prevent med USAID siden 2020. Av resultater i 2023, trekker USAID frem arbeidet knyttet til opplæring av advokater og dommere i miljøkrim-problematikk. Gjennomføring av flere «moot courts» har vært vellykket og undervisningsopplegget er tilgjengelig via Perus skogdirektorat SERFOR sin online plattform. Bruk av teknologi for skogovervåkning (via appen MiBosque) og etablering av nettverk for skogovervåkning med bruk av droner har vært viktig. Tilsvarende aktiviteter har også vært støttet via UNDP sitt arbeid under Felleserklæringen. Prevent har gjennomført en storstilt kommunikasjonskampanje for å opplyse befolkningen om skogkrim generelt, men også for å støtte gravende journalistikk. Kampanjen «Consecuencias» har vunnet priser internasjonalt og nasjonalt. Prosjektet har også gjennomført noen aktiviteter til støtte for miljøforkjempere. Prosjektet vurderes videreført fra amerikansk utover nåværende periode, og er USAID er i dialog med Norad om dette.

Tilrettelegging for handel med lovlig tømmer i kampen mot ulovlig tømmer i Mekong regionen

I Mekong fortsetter UN-REDD med sitt arbeid med opplæring for sertifisering og et samarbeid gjennom ASEAN om gjensidig anerkjennelse av sertifiseringssystemer. Dette bidro til å gjøre lovlig handel med tømmer lettere. Det er jobbet med kinesiske investorer og kjøpere av tømmer for å bevisstgjøre markedet om lovlig og ulovlig tømmer. Overvåking av skog i nær sanntid er styrket gjennom utvikling av analyseverktøy og bruk av radarteologi.

Global oppslutning: Strategisk kommunikasjon

Mongabay - økt bevissthet om årsaker til avskoging og løsninger for bevaring

Mongabay er en nyhetsplattform som dekker miljøområdet og som har mottatt støtte fra Norad siden 2016. Prosjektet dekker Bolivia, Brasil, Colombia, Guyana, Indonesia, Peru og landene i Kongobassenget. Nyhetene er rettet mot fagfolk, privat sektor, myndigheter, sivilsamfunnsorganisasjoner, andre nyhetsbyråer, og allmennheten, inkludert urfolk og lokale grupper som er direkte påvirket av avskoging i regnskogsområder.

I 2023 produserte Mongabay 460 artikler totalt. Av disse var på 321 på engelsk, 96 på spansk, 19 på portugisisk, 12 på indonesisk og 12 på fransk. I tillegg produserte Mongabay 55 videoer totalt i 2023. Av disse var på 36 på engelsk, 10 på spansk, 8 på portugisisk og én på fransk. 146 journalister har deltatt i dette arbeidet, inkludert 91 journalister basert i prioriterte land for Klima- og skoginitiativet. Artiklene fikk ca. 20,3 million visninger og videoene fikk ca. 1,5 millioner visninger.

I februar 2023, [anbefalte](#) Etikkrådet for Statens pensjonsfond utland (Oljefondet) å ekskludere det kinesiskeide multinasjonale selskapet Power Construction Corporation of China Ltd. (PowerChina), på

grunn av et damprosjekt i Indonesia som truet verdens sjeldneste ape, Tapanuli orangutang. Rådet siterte Mongabay ved seks anledninger i anbefalingen.

I mars 2023, ble RSPO bærekraftsertifiseringen til Agropalma, Brasils andre største eksportør av palmeolje, [trukket tilbake](#) etter at Mongabay hadde avslørt bruk av falske eiendomsskjøter.

BBC bidrar til økt engasjement og kunnskap om grønn vekst og miljø i Indonesia

BBC Media Action har i 2023 inngått en avtale om produksjon en dramaserie (4 episoder, med 4 ulike regissører) for YouTube. Dramaserien er i hovedsak rettet mot ungdom og yngre voksne, og skal skape engasjement og øke kunnskap om problemstillinger knyttet til avskoging og grønn vekst. Tematikken tas opp videre gjennom innhold på sosiale medier - Facebook, Instagram, TikTok og YouTube - der seerne kan utveksle meninger, og inspirere hverandre til handling. BBC MA har registrert betydelige antall følgere, visninger og interaksjoner i de mest sentrale kanalene sine:

Instagram: 3 331 000 følgere, 27,7 millioner visninger, 2,8 millioner interaksjoner

TikTok: 154 000 følgere, 43,6 millioner visninger, 1,5 millioner interaksjoner

YouTube: 189 000 abonnenter og 25,6 millioner visninger

BBC Media Action bidrar også med kapasitetsbygging i mediesektoren gjennom sine opplærings- og stipendprogrammer for journalister. I tillegg til dette, lager BBC MA undervisningsmateriale, rettet om urfolk og lokale grupperinger, som fokuserer på digital kompetanse og inntektsgenererende aktiviteter. På bakgrunn av dette materialet har de også organisert 127 diskusjonsgrupper i 14 forskjellige landsbyer. Det er for tidlig å si hvordan dette påvirker lokalsamfunnene på lengre sikt, men tilbakemeldingene har vært positive og det rapporteres at flere av lokalsamfunnene har tatt i bruk læring fra innholdet.

Norads arbeid med sikringsmekanismer

Hovedandelen av Norads finansiering kanaliseres gjennom partnere som har egne retningslinjer for sikringsmekanismer. Dette gjelder blant annet FN-organisasjoner, utviklingsbankene og andre landsbistandsorganisasjoner. Norad bidrar regelmessig med kvalitetssikring og innspill i forbindelse med oppdateringer av sikringsmekanismer hos de multilaterale aktørene.

Norad arbeider videre aktivt med å sikre at sikringsmekanismer er godt inkludert i oppsett av nye finansieringsmekanismer som etableres og at disse etterleves i praksis. Dette har blant annet vært gjeldende i arbeidet med oppsettet av Emergent og i operasjonaliseringen av den nye finansieringsmekanismen i Peru. Over de siste årene har Norad også vært en pådriver i CAFIs styre for å styrke oppfølgingen av hvordan implementerende partnere følger opp og rapporterer på sikringsmekanismer. Siden 2021 har dette området vært styrket i CAFIs operasjonsmanual og Norad har det siste året aktivt fulgt opp iverksettingen av de nye retningslinjene gjennom styrearbeidet.

I tillegg til at Cancún-rammeverket er førende for oppfølgingen av klima- og skogporteføljen, følger Norad etablerte prinsipper for støtte til sivilt samfunn. Norads prinsipper for sivilt samfunn bidrar til å operasjonalisere flere av rammeverkets sikringsmekanismer. De fokuserer på bærekraft, inkludering, partnerskap, legitimitet, etterrettelighet, kostnadseffektivitet og kontekstsensitivitet.

Både midtveisgjennomganger og organisasjonsgjennomganger er viktige kilder for systemanalyser om organisatorisk kompetanse og kapasitet som vurderer elementer som er relevante for Norads oppfølging av sosiale og miljømessige sikringsmekanismer, inkludert Cancun-rammeverket og likestilling. I forbindelse med gjennomføring av desentraliserte midtveisgjennomganger i sivilt samfunnsinnsatsen i 2023/24 har Norad utarbeidet veiledningsmateriale til partnerne som blant annet prioriterer vurderinger av prosjektenes arbeid med likestilling.

Styrking av skoglands systemer for sikringsmekanismer og veiledningsmateriale

Flere av Norads partnere støtter skogland med å etablere og styrke nasjonale systemer for sikringsmekanismer. FNs skogprogram UN-REDD og Verdensbankens Forest Carbon Partnership Facility (FCPF) har vært særlig viktige partnere i arbeidet med å etablere systemer for sikringsmekanismer på landnivå.

UN-REDD, FCPF og CIFOR-ICRAF, samt flere av Norads sivilt samfunns partnere, er også viktige leverandører av kunnskapsproduksjon, kunnskapsdeling og veiledningsmateriale knyttet til ulike aktørers arbeid med sikringsmekanismer.

Oppfølging av risiko

Norad har solide rutiner for risikostyring i forvaltningen og risiko er et element som følges gjennom hele prosjektsyklusen, fra prosjektvurderinger, i årlig rapportering og i den løpende oppfølgingen av partnere helt fram til prosjektavslutning. Norad skal i sin forvaltning være risikobeviste, men ikke nødvendigvis unngå all risiko.

Norad etablerte høsten 2020 en risikomatrix for klima og skoginitiativet etter forespørsel fra KLD. Matrisen oppdateres jevnlig og er et integrert verktøy i porteføljens risikostyring. Under følger et utvalg risikoaspekter som har blitt særlig fulgt opp i 2023.

Politisk risiko

Flere av klima- og skoginitiativets partnerland har en ustabil politisk situasjon. Den politiske situasjonen i Peru var utfordrende i 2023. Dette har ulike interessegrupper benyttet seg av, og mot slutten av 2023 ble det vedtatt endringer i landets skoglov som undergraver Perus internasjonale forpliktelser på klima og miljø. Norad samarbeider godt med spesialutsendingen i Lima og KLD om tiltak for å følge opp risiko, og det er styrket koordinering mellom partnerne i felleserklæringen. Styreplassen i REDD+ finansieringsmekanismen brukes aktivt.

I DR Kongo var det presidentvalg mot slutten av året og dette har preget samarbeidet med DR Kongo i året som gikk. Valget gikk rolig for seg, men valgkamp opptar mye oppmerksomhet og ressurser hos myndighetene og det har medført lange prosesser og svakere fremdrift i programmeringsprosessen enn ønsket. CAFI-sekretariatet har gjennom året styrket sin tilstedeværelse i DR Kongo, noe som har bidratt til å bedre håndtere situasjonen.

Covid-19 utgjør ikke lenger en betydelig risiko

Den globale covid-19-pandemien har siden utbruddet i 2020 hatt betydelig innvirkning på partnernes mulighet til å gjennomføre planlagte aktiviteter og nå sine opprinnelige mål. Flere av de viktigste partnerlandene under Klima- og skoginitiativet var hardt rammet av pandemien. I 2023 har situasjonen i alle partnerland normalisert seg og covid-19 utgjør ikke lenger en vesentlig risiko i porteføljen.

Forvaltningsrisiko

Norad har gjennom 2023 videreført arbeidet med å styrke den strategisk forvaltning av porteføljen med et særlig fokus på systematisering av resultatoppfølging. Norad har blant annet tatt i bruk et nytt digitalt dashboard for prosjektporteføljen, 'P-dash'.

Ressurssettingen på oppfølging av Norads prosjektportefølje gjøres basert på en risiko og vesentlighetsvurdering. I 2023 har enkelte partnere blitt prioritert for eksterne organisasjonsgjennomganger og stikkprøvekontroller. Dette er viktige verktøy i dialogen og oppfølgingen av forvaltningsfaglige spørsmål med partnerne våre.

Norad opplever at flere partnere har merket konsekvensene av den svake kronekursen de siste årene og at dette har fått konsekvenser for partneres evne til å gjennomføre alle planlagte aktiviteter. Norad har fulgt opp denne situasjonen gjennom tett dialog med partnere rundt eventuelle prioriteringsbehov.